

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

4 päivänä lokakuuta 2007*

Asiassa C-179/06,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 5.4.2006,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään D. Recchia, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. Fiengo, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit E. Juhász, R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), G. Arestis ja J. Malenovský,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.6.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7) 6 artiklan 3 kohdan ja 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska Altamuran kunta ja Puglian alue ovat hyväksyneet vuoden 2000 joulukuusta

alkaen rakennuskaavaan muutoksen, joka koostuu joukosta teollisuusrakennustoimenpiteitä, jotka saattavat vaikuttaa merkittävästi Murgia Altan erityissuojelualueeseen ja ehdotettuun yhteisön tärkeänä pitämään alueeseen IT9120007, arvioimatta ennalta ympäristövaikutuksia ainakin kyseisen erityissuojelualueen osalta.

Asiaa koskevat yhteisön oikeussäännöt

- 2 Direktiivin 92/43 tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa EY:n perustamissopimusta sovelletaan.
- 3 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään menettelystä direktiivin 3 artiklassa tarkoitetun "Natura 2000" -verkoston perustamiseksi sekä jäsenvaltioiden velvollisuudesta osoittaa erityisten suojelutoimien alueita.
- 4 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, jossa säädetään suojelutoimenpiteistä sanotuilla alueilla, säädetään seuraavaa:

" – –

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä

lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.

3. Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia mutta ovat omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

--”

- 5 Direktiivin 92/43 7 artiklassa säädetään, että 6 artiklan 2–4 kohdasta johtuvat velvoitteet korvaavat luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2.4.1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1) 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta johtuvat velvoitteet, sikäli kuin on kyse direktiivin 79/409 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti sen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista, direktiivin 92/43 voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409 mukaisesti tekemän suojelu- luokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.

Murgia Altan alue

- 6 Murgia Altan alue luokiteltiin vuonna 1998 direktiivin 79/409 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti erityissuojelualueeksi (koodi IT9120007). Alue sijaitsee Välimeren vyöhykkeen luonnonmaantieteellisellä alueella, ja sen pinta-ala on 143 152 hehtaaria.

- 7 Kyseisellä erityissuojelualueella esiintyy lukuisia direktiivin 79/409 liitteessä I mainittuja lintuja, ja alueella on ennen kaikkea Italian merkittävin pikkutuulihaukan (*Falco naumanni*) kanta.
- 8 Tällä erityissuojelualueella on kaksi direktiivin 92/43 liitteessä I mainittua ensisijaisesti suojeltavaa luontotyyppiä: luontotyyppi 6210, jonka nimike on ”Puoliluontaiset, kuivat niityt kalkkipitoisilla alustoilla (*Festuco-Brometalia*)”, ja luontotyyppi 6220, jonka nimike on ”Ruohoja ja yksivuotisia kasveja kasvavat *Thero-Brachypodietea*-pseudostepit”, ja siellä esiintyy lisäksi yksi direktiivin 92/43 liitteessä II mainittu ensisijaisesti suojeltava kasvi, *Stipa austroitalica* Martinovsky.
- 9 Murgia Altan alue on kuvattu ehdotettujen Natura 2000 -alueiden ilmoituslomakkeesta 18.12.1996 tehdyn komission päätöksen 97/266/EY (EYVL 1997, L 107, s. 1) mukaisesti laaditussa ilmoituslomakkeessa seuraavasti:

”Alueen yleiskuvaus

Luontotyyppi	prosentuaalinen osuus
Nummet, tiheiköt, macchia-pensaikko ja garrigue-aro, phrygana	20,00
Kuivat niityt, arot	65,00
Ainavihanta metsä	15,00
Kokonaisosuus luontotyypistä	100

Muut alueen ominaisuudet

Mielikuvia herättävää maisemaa luonnehtivat doliinien muodostamat lievät maanpinnan nousut ja laskut sekä karstimaalle tyypilliset pinnanmuodostumat, jotka näkyvät kumpareina ja syvänteinä. Kasvualusta koostuu liitukaudelta peräisin olevasta kalkkikivestä, jota peittää yleisesti pleistoseenin ajalta peräisin oleva kalkkihiekkakivi. Alue kuuluu Välimeren ilmastovyöhykkeeseen.

Alueen luonne ja merkitys

Aluetta leimaa voimakkaasti laaja ja kuiva kalkkikivitasanko, jonka korkein kohta on 679 metrin korkuinen Monte Caccia. Suurin osa alueesta on kivikkoista ylätasankoa, jonka maaperä on kalkkikiveä. Alue on yksi Italian laajimmista aroalueista, ja sitä peittää *Festuco brometalia* -pohjainen ruohokasvillisuus. Alueen poikkeuksellisen rikas kasvisto käsittää noin 1 500 lajia. Alueella on laskettu olevan noin 90 pesivää lintulajia, mikä on Garganon jälkeen toiseksi suurin lajimäärä koko seudulla. Alueen metsikköjen tyypillisin laji on *Quercus pubescens*, jonka ohella usein tavattu laji on *Fraxinus ornus*. Alueella on havaittu myös joitakin *Quercus cerris*- ja *Quercus frainetto* -yksilöitä.

Alueen haavoittuvuus

Pääasiallinen tekijä, joka aiheuttaa tuhoa alueella, on kalkkikivien raivaaminen ja sitä seuraava kiviaineksen mekaaninen hienontaminen. Tällä tavalla otetaan uusia alueita viljelykäyttöön ja tuhotaan samalla laajoja arokasvillisuusalueita. Tämä toimenpide merkitsee usein samalla kiviladosaitojen ja muiden aitarakennelmien käyttämistä, mihin liittyy vakava hydrogeologisen katastrofin vaara. Muita uhkatekijöitä ovat viljanviljelyyn liittyvät toistuvat kulot, vapaa-ajan asuntojen rakentaminen turismin kannalta houkuttelevimmille paikoille sekä karstimaan onkaloiden epäasianmukainen käyttö kiinteän yhdyskuntajätteen ja kiinteän jätteen kaatopaikkoina.”

Tosiseikat

- 10 Altamuran kunnan kunnanvaltuusto hyväksyi 27.12.2000 tekemillään päätöksillä paikallisesta itsehallinnosta 8.6.1990 annetun lain nro 142 (legge n. 142, ordinamento delle autonomie locali, GURI, Supplemento ordinario nro 135, 12.6.1990) 27 §:ssä tarkoitettuja ohjelasopimuksia, jotka koskivat noin sataa teollisuusrakennushanketta, joista suurin osa sijaitsi Murgia Altan erityissuojelualueella ja ehdotetulla yhteisön tärkeänä pitämällä alueella. Kyseiset ohjelasopimukset koskevat erityisesti 34:ää Consorzio di Sviluppo Murgianon hankkeen kohteena olevaa aluetta, joiden yhteispinta-ala on 60 hehtaaria, ja Consorzio San Marcon hankkeen kohteena olevia 11:tä aluetta, joiden kokonaispinta-ala on 8 hehtaaria. Asianomaiset sopimukset on jälkikäteen hyväksytty Puglian alueen Giunta regionalen antamalla määräyksellä.
- 11 Kunnat voivat työllisyyden edistämiseksi teollisuuden ja käsiteollisuuden tuotantoyksiköissä pyytää Giunta regionalea tekemään ohjelasopimuksia, joilla hyväksytään sellaisten laitosten toteuttaminen, joilla on välitön ja merkittävä vaikutus työllisyystasoon.
- 12 Ohjelasopimuksen allekirjoittaminen, joka on alistettava Giunta regionalen hyväksyttäväksi, on sallittua vain siinä tapauksessa, ettei voimassa olevassa rakennuskaavassa ole määrätty aluetta, jolla on erityinen käyttötarkoitus ja jota voidaan käyttää toteutettaviin töihin oikeudellisesti pätevällä tavalla, tai siinä tapauksessa, että on tarpeen laajentaa olemassa olevia rakenteita sellaisilla lisäalueilla, joita ei ole tarkoitettu teollisuus- tai käsiteollisuustoimintaan.
- 13 Vuosien 1998–2001 aikana lukuisat yritykset tekivät Altamuran kunnalle hakeuksia teollisuus- ja käsiteollisuuskohteita koskevan ohjelasopimuksen tekemiseksi, ja osa näistä sopimuksista merkitsi yleiskaavan muutosta. Menettelyihin, joihin

kyseisten pyyntöjen perusteella ryhdyttiin, ei liittynyt yleistä suunnitteluvaihetta, vaan ne merkitsivät erillisiä kaavamuutosmenettelyjä.

- 14 Alueellinen viranomaisaloitti ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeellisuutta koskevan tutkintamenettelyn Consorzio di Sviluppo Murgianoon liittyvien hankkeiden osalta mutta katsoi sitä vastoin, että muiden hankkeiden, kuten Consorzio San Marcon hankkeiden, osalta tällainen menettely ei ollut tarpeen. Altamuran kunta myönsi mainittujen sopimusten perusteella joitakin rakennuslupia.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 15 Komissio lähetti 9.7.2004 Italian tasavallalle EY 226 artiklan mukaisesti virallisen huomautuksen ja pyysi tätä esittämään huomautuksensa, jotka koskevat tilannetta kysymyksessä olevalla alueella suhteessa direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdan ja 7 artiklan mukaisiin velvoitteisiin.
- 16 Italian tasavalta vastasi viralliseen huomautukseen 14.10.2004 ja 9.6.2005 päivätyillä tiedonannoilla, joihin oli liitetty ympäristö- ja aluesuojeluministerin kirjelmät.
- 17 Komissio osoitti Italian tasavallalle 13.7.2005 perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä jäsenvaltiota toteuttamaan kyseisen perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

- 18 Italian tasavalta vastasi perusteltuun lausuntoon toimittamalla kaksi uutta ministerin kirjelmää, jotka oli päivätty 3.10.2005 ja 7.10.2005.
- 19 Koska komissio katsoi, että tilanne ei ollut tyydyttävä, se nosti nyt esillä olevan kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

- 20 Komissio väittää, että mitään direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ei ole toteutettu niiden toimenpiteiden kokonaisuuden osalta, jota kyseiset ohjelasopimukset koskevat ja jotka saattavat vaikuttaa merkittävästi kysymyksessä olevaan alueeseen.
- 21 Komissio toteaa, että hallinnolliset päätökset, joilla kyseiset toimenpiteet hyväksyttiin, ovat sanotun 6 artiklan 3 kohdan vastaisia sikäli kuin ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ei ole toteutettu asianomaisten toimenpiteiden osalta, vaikka ne saattavat vaikuttaa merkittävästi Murgia Altan erityissuojelualueeseen ja ehdotettuun yhteisön tärkeänä pitämään alueeseen.
- 22 Komissio toteaa, että ohjelasopimusten ja niistä seuraavien toimien oikeudellisella luonteella ei ole merkitystä jäsenvaltioiden tämän säännöksen mukaisten velvoitteiden kannalta.

- 23 Komissio toteaa lisäksi, että alueet, joita kysymyksessä olevat hankkeet koskevat, ovat yhteydessä toisiinsa ja näin ollen on mahdollista, että toimenpiteillä on merkittäviä yhteisvaikutuksia.
- 24 Komissio huomauttaa lisäksi, että sillä seikalla, että Altamuran kunta myönsi vain rajoitetun määrän rakennuslupia, että vuonna 2003 ei myönnetty lainkaan rakennuslupia, että muiden lupahakemusten osalta on ryhdytty vaikutusten arviointimenettelyyn ja että niiden alueiden osalta, joille jo on suunniteltu tuotantolaitoksia, tarkoituksena on parhaillaan ryhtyä kokonaisvaikutusten arviointiin, ei ole merkitystä.
- 25 Komissio toteaa myös, että arvioinnin tekemisen laiminlyömistä ei ole perusteltu millään tavalla eikä ole esitetty mitään tietoja, jotka osoittaisivat, ettei kyseisillä teollisuus- ja käsiteollisuusrakennustoimenpiteillä saattaisi olla merkittäviä vaikutuksia suojeltuun alueeseen.
- 26 Italian tasavalta toteaa, että ohjelmasuunnitelma ei ole sellainen toimi, jolla määriteltäisiin oikeudellinen tilanne, eikä se myöskään ole hallinnollinen toimi vaan muodostaa menettelyllisen kehikon, jonka puitteissa julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset henkilöt määrittelevät ennakkoon menettelyt ja sitoumukset, joita tietyn lopputuloksen saavuttamiseksi noudatetaan. Tästä seuraa, että kanteen kohteena olevissa ohjelmasuunnitelmissa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää sanottujen sopimusten lisäksi muita hallinnollisia toimia.
- 27 Italian tasavalta väittää lisäksi, että työllisyyden edistämistä koskevalla lainsäädännöllä ei voida poiketa alue- ja ympäristönsuojelua koskevista säännöksistä. Italian kansallisessa oikeudessa erityissuojelualueita ja yhteisön tärkeinä pitämiä alueita koskevat kuitenkin hyvin samankaltaiset oikeussäännöt kuin puistoihin ja muihin luonnonalueisiin sovellettavat rajoittavat oikeussäännöt.

- 28 Italian tasavalta toteaa, että Altamuran kunta myönsi ainoastaan rajoitetun määrän rakennuslupia yksittäisiin hankkeisiin, joista osa liittyi jo olemassa olevien tehtaiden laajennuksiin ja joista osa lisäksi sijaitsee teollisuuslaitoksille tarkoitetuilla alueilla. Italian tasavallan mukaan kesäkuun 2003 jälkeen ei ole myönnetty rakennuslupia eikä lupia Consorzio di Sviluppo Murgianon ja Consorzio San Marcon ehdottamiin hankkeisiin.
- 29 Italian tasavalta korostaa, että toteutettuja hankkeita on ainoastaan viisitoista ja että esimerkiksi niin uusien kohteiden kuin laajennustenkin osalta hankkeet koskevat erillisiä alueita ja niiden toteuttamismenettelyt myös poikkeavat toisistaan. Italian tasavallan mukaan hankkeet eivät ole yhteydessä toisiinsa eikä niitä myöskään koske mikään yleiskaava tai alueellinen kaava. Sen mukaan tiettyjen hankkeiden osalta vaikutukset oli arvioitu ja toiset hankkeet puolestaan olivat olleet erinäisten muiden lupamenettelyiden kohteena, jotka liittyivät ympäristöä koskeviin ja maisemallisiin näkökohtiin.
- 30 Italian tasavalta väittää, että Altamuran kunta valmisteleo parhaillaan kaikkia kysymyksessä olevia hankkeita koskevaa vaikutusten kokonaisarviointia sekä mahdollisten ympäristövaikutusten vähentämiseen tähtääviä aloitteita edistäviä toimia.
- 31 Italian tasavalta väittää lisäksi, että kaikki sellaisiin lupahakemuksiin, jotka koskevat tehtaiden sijoittamista Altamuran kunnan alueelle, liittyvät menettelyt on keskeytetty, kunnes kyseisten hankkeiden ympäristövaikutuksia koskevien tieteellisten tutkimusten tulokset ovat saatavilla.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 32 On ensin todettava, että säännös, jota komissio väittää jätetyn noudattamatta, on osa monisyistä säännöskokonaisuutta, jonka tavoitteena on, kuten direktiivin 3–6 perustelukappaleesta ilmenee, eurooppalaiseen Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden perustaminen ja käyttö.
- 33 Direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdan mukaan suunnitelmien tai hankkeiden vaikutukset suojeltuun alueeseen on arvioitava asianmukaisesti, mikäli sanotut suunnitelmat tai hankkeet ovat omiaan vaikuttamaan suojeltuun alueeseen merkittävästi (ks. asia C-127/02, Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging, tuomio 7.9.2004, Kok. 2004, s. I-7405, 40 kohta).
- 34 Yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitun tuomion 43 kohdassa myös korostanut, että direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa säädetyn ympäristönsuojelumekanismiin käyttöön ottamisen edellytyksenä on todennäköisyys tai vaara siitä, että kyseessä oleva suunnitelma tai hanke vaikuttaa kyseiseen alueeseen merkittävästi.
- 35 Viimeksi mainitun edellytyksen osalta yhteisöjen tuomioistuin on saman tuomion 46–48 kohdassa täsmentänyt, että kuten kyseisen direktiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisestä virkkeestä yhdessä kyseisen direktiivin kymmenennen perustelukappaleen kanssa ilmenee, suunnitelman tai hankkeen vaikutuksen merkittävyyttä on arvioitava suhteessa alueen säilyttämisen tavoitteisiin. Näin ollen silloin, kun suunnitelma tai hanke, jolla on vaikutusta kyseiseen alueeseen, ei kuitenkaan vaaranna sen säilyttämisen tavoitteita, sitä ei voida myöskään pitää sellaisena, että se olisi omiaan vaikuttamaan merkittävästi kyseessä olevaan alueeseen. Tällainen vaara on arvioitava erityisesti sen alueen, jota tämä suunnitelma tai hanke koskee, ominaisuuksien ja erityisten ympäristöolosuhteiden valossa.

- 36 Sen ratkaisemiseksi, onko Italian tasavaltaa vastaan esitetty väite perusteltu, on tarkasteltava direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa säädettyä velvollisuutta, sellaisena kuin se on edellä olevissa kohdissa täsmennettynä, komission EY 226 artiklan nojalla nostaman jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä.
- 37 Tältä osin on ensinnäkin muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaisen kanteen osalta komission on näytettävä toteen väitteensä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä. Juuri komission on nimittäin esitettävä yhteisöjen tuomioistuimelle tarvittavat tiedot, jotta tämä voi tarkistaa, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty noudattamatta, eikä komissio voi tällöin nojautua minkäänlaisiin olettimiin (ks. asia C-342/05, komissio v. Suomi, tuomio 14.7.2007, Kok. 2007, s. I-4713, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Komissiolle jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä kuuluva todistustaakka on määritettävä jäsenvaltioille direktiiveissä asetettujen velvollisuuksien tyyppien ja näin ollen niiden tulosten, jotka jäsenvaltioiden on saavutettava, perusteella (ks. vastaavasti asia C-60/01, komissio v. Ranska, tuomio 18.6.2002, Kok. 2002, s. I-5679, 25 kohta).
- 39 Mitä tulee direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohtaan, on siis komission tehtävänä näyttää toteen, että suunnitelma tai hanke on omiaan vaikuttamaan alueen ominaisuuksien ja erityisten ympäristöolosuhteiden valossa kyseiseen alueeseen merkittävästi, kun otetaan huomioon alueen säilyttämisen tavoitteet.
- 40 Kanteen kohteena olevien toimenpiteiden osalta on sen arvioimiseksi, onko kanne perusteltu, erotettava toisistaan yhtäältä eri ohjelmasuunnitelmat ja toisaalta Altamuran kunnan myöntämien rakennuslupien seurauksena toteutetut rakennustoimenpiteet.

- 41 Ensinnäkin eri toteutusvaiheissa olevien ohjelasopimusten ja sen vastaajan väitteen, jonka mukaan kyseisillä ohjelasopimuksilla ei ole direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulle suunnitelmalle tai hankkeelle tyypillisiä oikeudellisia tunnusmerkkejä, on todettava, että komissio ei voi kyseisessä säännöksessä säädettyjen velvollisuuksien noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä vedota pelkästään mainittujen sopimusten olemassaoloon vaan sen on myös esitettävä riittävän konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voidaan todeta, etteivät kyseiset sopimukset ole luonteeltaan pelkästään osa viranomaisten alustavaa pohdintaa ja että niissä olevat suunnitelmat ovat niin täsmällisiä, että niiden ympäristövaikutusten arviointi on tarpeen.
- 42 Ilman, että olisi tarpeen määrittää riidanalaisten ohjelasopimusten ulottuvuutta ja oikeudellisia seurauksia kansallisen oikeuden perusteella, on kuitenkin todettava, että koska komissio on pelkästään todennut tällaisten sopimusten olemassaolon, se ei ole esittänyt riittävän täsmällisiä perusteluja, jotta yhteisöjen tuomioistuin voisi todeta, että kyseessä olisivat sellaiset toimenpiteet, jotka direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla ovat omiaan vaikuttamaan kyseiseen alueeseen merkittävästi.
- 43 Mitä tulee toteutettuihin rakennustoimenpiteisiin ja niihin seikkoihin, joita ympäristövaikutusten arvioimista koskevaan velvollisuuteen liittyvä todistustaakka koskee, on todettava, että komissio ei ole toimittanut yhteisöjen tuomioistuimelle täsmällisiä tietoja toteutettujen rakennustoimenpiteiden maantieteellisestä sijainnista ja laajuudesta suhteessa asianomaiseen alueeseen. Komissio on sitä paitsi todennut suullisessa käsittelyssä, että sillä ei ole käytössään sanottuja tietoja.
- 44 Komissio ei myöskään ole toimittanut tietoja kyseisten rakennustöiden teknisestä luonteesta eikä liioin tarkennusta sen suhteen, missä määrin kyseiset rakennustyöt ovat sen mukaan kyseisen alueen ominaisuuksien ja erityisten ympäristöolosuhteiden valossa omiaan vaikuttamaan alueeseen merkittävästi.

- 45 Näissä olosuhteissa on todettava, että komissio ei ole täyttänyt väitettyyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen liittyvää todistustaakkaa koskevaa velvollisuuttaan.
- 46 Tämän johdosta kanne on kokonaisuudessaan hylättävä perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

- 47 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Italian tasavalta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kanne hylätään.**

- 2) **Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset